

Čís. 11196.

Pojišťovací smlouva.

Byl-li rabat poskytnut pojistníku jen proto, že byla smlouva uzavřena na určitou delší dobu, nelze se na pojistníku domáhati pro bezdůvodné obohacení vrácení rabatu při předčasném zániku pojišťovací smlouvy.

Pokud nelze mít za to, že strany měly v úmyslu ujednati závazek pojistníkův k doplacení slev při předčasném zániku smlouvy.

Tento závazek pojistníkův může po případě spočívat v obchodní zvyklosti, již jest (s výhradou § 364 c. ř. s.) v každém jednotlivém případě dokázati zvláště.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1931, Rv I 1891/30.)

Žalovaný uzavřel se žalující pojišťovnou pojišťovací smlouvu na deset let proti povinnému ručení z provozu automobilu, při čemž byl žalovanému poskytnut 20% rabat vzhledem k desetileté uzavěrce. Pojišťovací smlouva byla po třech letech k návrhu žalovaného stornována. Žalobu pojišťovny proti žalovanému o vrácení rabatu **p r o c e s n í s o u d** **p r v é s t o l i c e** zamítl, **o d v o l a c í s o u d** uznal podle žaloby. **D ů v o d y:** Jde jen o řešení právní otázky, zda může žalující strana požadovati zpět rabat na premii. Odvolací soud dospěl k názoru, že tento žalobní nárok jest odůvodněn, v podstatě proto, že rabat na premii byl ujedнан jen podmíněčně. Žalující strana, domnívající se, že pojistný poměr potrvá deset let, že jí tedy budou placeny po tuto dobu prémie, poskytla 20procentní prémiovou slevu. Z toho lze bez pochyby seznati, že žalující strana tuto slevu prémiovou poskytla žalovanému jen pod podmínkou, že smluvní poměr bude trvati deset let, pro kterouž dobu smlouva byla výslovně uzavřena. Dále musí však z toho býti i odvozeno, že žalující strana neměla vůli také i při smluvním poměru kratšího trvání poskytnouti žalovanému zkrácení premií, anebo mu při předčasném zrušení pojištění, o něž tu jde, počítati nižší sazbu prémie. Tomu mělo tak býti podle patrné vůle žalující strany jen v případě desetiletého trvání pojišťovací smlouvy. S tím byl však i žalovaný srozuměn, poněvadž smlouvu v tomto ohledu jednomyslnou podepsal. První soudce sice míní, že, ana pojišťovací smlouva pro případ předčasného zrušení nemá ustanovení o vrácení slevy na premii, žalovaný nepotřebuje vrátiti zažalovaný peníz. Ale tomuto názoru odvolací soud nepřisvědčuje, poněvadž takové výslovné úmluvy vzhledem k ostatnímu obsahu smlouvy nebylo třeba. Shora uvedený právní názor odvolacího soudu opírá se zejména o to, že již z obsahu smlouvy lze seznati, že podle vůle stran prémiová sleva měla platiti jen při desetiletém trvání smlouvy, z čehož samo sebou plyne, že při předčasném zrušení žalující strana tuto slevu může požadovati od žalovaného zpět. Ale i § 1435 obč. zák. jest v tomto případě právem uplatňován žalující stranou; neboť na základě této úmluvy žalovanému přišla k dobru výhoda, nižší sazba prémiová, pro niž právní

důvod odpadl. I z toho lze odvozovati, že žalovaný musí žalující straně vrátiti tento peníz, o nějž by jinak byl obohacen. Že ostatně i žalovaný sám měl za to, že následkem předčasného zrušení smlouvy bude musiti vrátiti žalující straně tuto prémiovou slevu, lze seznati i z korespondence, an na příklad v dopisu ze dne 29. října 1929 žalovaný píše, že žádá, by pohledávka žalující stranou uplatňovaná na vrácení stálého rabatu ve výši 999 Kč nebyla prozatím vymáhána. Ani to, že ustanovení § 23 odst. 5 poj. ř. nenabylo dosud platnosti, nelze uplatňovati oproti stanovisku žalující strany; naopak lze spíše říci, že právě tím, že se tento spor rozhoduje ve prospěch žalující strany, již se vyhovuje budoucímu, zákonně výslovně upravenému právnímu stavu.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) jest přisvědčiti dovolateli, že z listin neplyne, že byl 20% rabat žalovanému poskytnut pod podmínkou, že pojišťovací smlouva bude skutečně trvati deset let, a že budou premie po tuto dobu i placeny. Z listin těch lze vyčísti jen tolik, že 20% rabat byl poskytnut žalovanému jen se zřetelem k tomu, že smlouva byla uzavřena na dobu deseti let, že tedy podmínkou slevy bylo jen uzavření smlouvy na deset let. K tomuto závěru vede zejména to, že podle § 7 druhý odstavec dodatku k pojišťovacím podmínkám o pojištění proti povinnému ručení zaniká předčasně pojišťovací smlouva sama sebou, neopatří-li si pojistník do šesti měsíců od zcizení pojištěného auta nové auto. S tím musila pojišťovna počítati a nelze proto z pouhého mlčení souditi na to, že podmínkou 20% slevy bylo skutečné trvání smlouvy a placení premií po dobu deseti let. Jinou jest otázka, zda při předčasném zániku pojišťovací smlouvy jest žalovaný povinen poskytnutou mu 20% slevu pojišťovně doplatiti. Pojišťovna opírá svůj nárok jednak o bezdůvodné obohacení (§ 1435 obč. zák.), jednak o smlouvu. O bezdůvodné obohacení nejde, poněvadž žalovaný, uzavřev smlouvu na deset let, splnil podmínku, za níž mu nárok na slevu příslušel, a proto neodpadl důvod opravňující ho ke slevě ani, když smlouva předčasně zanikla. Zbývá jen otázka, zda nárok žalující strany na nahrazení slevy byl smlouven. Výslovně to ujednáno nebylo a ustanovení § 7 čís. 7 všeobecných podmínek pro pojištění vozidel, jež takový závazek pojistníku ukládá, není součástíkou pojišťovací smlouvy proti povinnému ručení, což ostatně ani nebylo tvrzeno. Na mlčky učiněný projev vůle o závazku žalovaného k doplacení slevy nelze souditi z předložených listin vztahujících se na spornou smlouvu. Pochybnost o mlčky ujednaném závazku (§ 863 obč. zák.) zavdává jednak ustanovení § 7 druhý odstavec dodatku ku pojišťovacím podmínkám pro pojištění proti povinnému ručení. Tam si vyhradila žalující strana nárok na zadržení si premií zaplacených za běžný rok, za něhož došlo k předčasnému zániku smlouvy. Skutečně zaplacené premie jsou však premie s odpočtením 20% rabatu. Z mlčení

o tom, co se má se slevou v takovém případě státi, nelze usuzovati na závazek žalovaného k doplacení slevy. Mimo to z dosud neúčinného ustanovení § 23 pátý odstavec zák. o pojišť. smlouvách čís. 501/17 ř. zák. v doslovu nařízení vlády čís. 652/19 sb. a n. vysvítá naopak, že závazek pojistníka k doplacení slev neplyne již o sobě z každé pojišťovací smlouvy, jinak by bylo zbytečné závazek ten stanoviti zákonem. Ani z dopisu žalovaného ze dne 29. října 1929 neplyne, že žalovaný byl toho mínění, že k doplacení slevy jest povinen, nýbrž vysvítá z něho jen tolik, že žalovaný žádal, by otázka ta zůstala prozatím nerozřešena, až si opatří nové auto a dá ho pojistiti u žalující pojišťovny. Neposkytují proto listiny vztahující se na pojištění proti povinnému ručení podkladu pro výklad, že smluvní strany měly v úmyslu ujednati závazek žalovaného k doplacení slev při předčasném zániku smlouvy. Avšak žalující strana opírala svůj nárok i o obchodní zvyklost, podle níž se prý slevy poskytnuté se zřetelem na delší smluvní dobu nahražují při předčasném zániku smlouvy. To jest ovšem důležitá pomůcka k vypátrání skutečného úmyslu stran. Neboť na žalující straně jest uzavření pojišťovací smlouvy obchodem podle čl. 271 čís. 3 zák. obch. a podle čl. 277 obch. zákona platí předpisy IV. knihy obch. zák. pro obě strany, tudíž i ustanovení čl. 270 obch. zák. o výkladu smluv a čl. 279 obch. zák. o obchodních zvyklostech. Any se nižší soudy touto otázkou nezabývaly, jest řízení kusé a vyžaduje doplnění i po důkazní stránce o tvrzené obchodní zvyklosti. Nevadí, že žalující strana nevytýkala ani v odvolání, že se první soud s touto otázkou nezabýval a že o tom neprovedl důkazy, nýbrž že se spokojila s poukazem na rozhodnutí nejv. soudu čís. 4713 sb. n. s., kde na základě obchodní zvyklosti byl pojistník odsouzen k doplacení slevy, neboť tím zřejmě trvala na obchodní zvyklosti, tvrdíc, že jest dokázána jednak všeobecnými podmínkami o pojištění proti havarii, jednak zmíněným rozhodnutím nejvyššího soudu. Tyto okolnosti ovšem nestačí k úsudku, že taková obchodní zvyklost tu jest; neboť uvedenými podmínkami jest prokázán jen smluvní nárok, jenž v souzeném případě, jak řečeno, není součástí smlouvy, a rozhodnutí čís. 4713 se týká jiného případu, v němž se pojišťovna opačně zavázala k vrácení premií v případě předčasného zrušení smlouvy, a mimo to jest obchodní zvyklost s výhradou § 364 c. ř. s. dokázati v každém jednotlivém případě zvláště, poněvadž jest to okolnost skutková. Rovněž není na překážku doplnění řízení, že žalobkyně nenabídla důkazy o tvrzené obchodní zvyklosti, neboť soud měl podle § 182 c. ř. s. ji přiměti k nabídnutí případných důkazů a po případě mohl i z úřadu o tom připustiti znalce, jak plyne z ustanovení §§ 183, čís. 4 a 351 c. s. ř.

Čís. 11197.

Spór o zaplacení t. zv. posunuté řepy (jež z množství jednou tovarnou zakoupeného byla přikázána druhé továrně), jest sporem, jenž vznikl ze smlouvy agenční (koaliční) a patří před rozhodčí soud společenstva cukrovarů v Praze.